

9. februar 2024

Østerlavet

Vi kender det alle sammen. Vi har et matrikelnummer der hører under et ejerlav. Vort ejerlav hedder Østerlavet, Malling.

Østerlavet er betegnelsen på det ejerlav i Malling Sogn, som omfatter de seks byer: Storenor, Lillenor, Ajstrup, Elmose, Snovdrup og Bisgaard.

I 1842 var der 45 ejendomme; bøndergårde med landbrug, huse med lidt jord, hvor håndværkerne boede og huse uden jord, hvor manden og konen arbejdede på gårdene.

Hovedparten af ejendommene var ejet af herregården "Vilhelmsborg", nogle få hørte under domkirken eller latinskolen i Aarhus.

Alle skulle betale en "tiendeafgift" af deres omsætning eller løn til ejeren.

Et ejerlav i et sogn svarer ofte til en landsby fx Malling By, men ikke i Østerlavet med seks små byer.

Hver ejendom fik i 1844 sit eget matrikelnummer, som hører under et ejerlav. En matrikel er en liste over faste ejendomme, de første matrikler på landejendomme er fra 1662. Ajstrup Skole (Byvej 19) fik mat.nr.1, gårdene de næste numre, dernæst huse med jord: Huse uden jord fik de højeste numre. Numrene var således spredt ud over ejerlavet.

Matrikel nr. 46

Da bønderne i 1850 overgik til selveje og dermed var frikøbt fra Vilhelmsborg mv., fik de rådighed over mat.nr. 46. Det er et fællesareal på 10 tønder land langs Kattegatkysten. Det består af en smal forstrand og et græsningsareal op til markerne. Ved overdragelsen blev der opsat regler og vedtægter for at sikre lodsejerne deres rettigheder og evt. udbytte.

Generalforsamling og valg til bestyrelse var altid Mortendags aften. Da alle vidste det, var der ingen grund til opslag hverken på kirkedøren eller smedens dør. Græsningsarealet var delt i syv lodder, som den aften blev udliciteret til de højstbydende lodsejere. Derudover havde alle lodsejere ret til at hente sand og tang på stranden. Tang blev eftertragtet fra 1890'erne, da man i stigende omfang dyrkede roer og anvendte tang til at dække roekuler med om vinteren. Udefra kommende kunne også hente tang, men måtte betale lodsejerne for det.

Det var nødvendigt med flere indtægter, mat.nr.46 gav udgifter i form af øgede grundskatter og to bækudløb skulle renses op. Det var derfor et lyspunkt, da beboerne i Aarhus begyndte at interessere sig for området som badestrand og sommerhusbebyggelse. Godt nok blev det så nødvendigt med sanitære anlæg og brønde til vandforsyning, men der kunne kræves afgift for parkering og teltplads. Den første sommerhusgrund blev solgt i 1930'erne. I 1933 købte Århus Oliefabrik en stor grund for at indrette en feriekoloni til sine medarbejdere. I 1960 købte Foreningen Evnesvages Vel Villa Marie på Drosselvænget og indrettede den til koloni for medlemmerne. Huset skiftede senere navn til Ajstruplund.

I årene 1962-66 blev der ført forhandlinger, der førte til salg af resten af mat.nr.46 til sommerhusgrunde og opløsning af lodsejerlauget. Det var en beslutning, der gav en del støj på det tidspunkt, da alle bestemt ikke var enige. Men der var flertal for salget.